

ოფშორი – სრუ კომპანია, თუ ფირმის კონფიდენციალობა

შოთა შახმუროვილი

ეკონომიკის აკადემიური
დოქტორი, თსუ ასისტენტ-
პროფესორი

ამ ბოლო წლებში ფართო გავრცელება ჰპოვა ოფშორულმა ბიზნესმა. ექსპერტთა მტკიცებით, ამ სფეროში მოქმედი ქაპიტალი თითქმის ტრილიონი დოლარია. მასში თითქმის ორი მილიონი სუბიექტი მონაწილეობს (იურიდიული და ფიზიკური პირი) და ყოველწლიურად რამდენიმე ათასი კომპანია რეგისტრირდება.

ტერმინი „ოფშორი“ (off shore — ნაპირებს მიღმა) პირველად ერთ-ერთ ამერიკულ გაზეთში გამოიყენეს, ისეთი ორგანიზაციის მიმართ, რომელმაც სახელმწიფოებრივი კონტროლისგან თავის არიდების მიზნით საქმიანობა საგადასახადო იურისდიქციის საზღვრებს გარეთ გადაიტანა. თანამედროვე პირობებში ეს ტერმინი უფრო ფართო გაგებით გამოიყენება და მოიცავს როგორც ფირმებს, რომლებიც იყენებენ სხვა ქვეყნებს თავიანთი საფინანსო საქმიანობის დაგეგმვისას, ასევე ზონებს (სახელმწიფო ან ტერიტორია), სადაც უცხოური კომპანიებისთვის სპეციალური სავალუტო, საგადასახადო და ორგანიზაციული შეღავათები მოქმედებს.

ოფშორულ ზონაში იგულისხმება იურისდიქცია, რომელშიც კანონმდებლობით განსაზღვრულია ოფშორული ტიპის საფინანსო-ეკონომიკური ოპერაციების განხორციელების ნორმები. ისინი ძირითადად მცირე კუნძულოვან სახელმწიფოებს, ან თვითმართვად ტერიტორიებს წარმოადგენენ. **თანამედროვე მსოფლიოში არსებული ოფშორული ზონების რაოდენობა ზუსტად არაა დადგენილი. ჩვეულებრივ, საერთაშორისო კლასის ცნობილი კომპანიები მიუთითებენ 200-ზე მეტ ოფშორულ იურისდიქციაზე.** ცალკეული სეკრეტარული ფირმები აღნიშნავენ მათ განკარგულებაში არსებული და დღეისათვის ხელმისაწვდომი 1000-ზე მეტი ოფშორული ზონიდან ნებისმიერის გამოყენების შესაძლებლობაზე.¹ ოფშორული იურისდიქციების რაოდენობის ასეთი განსხვავება აიხსნება ამ სფეროსთან დაკავშირებული მთელი რიგი პრობლემებით და უპირველესად, მისი კონფიდენციალური ხასიათითაა განპირობებული.

ოფშორულ იურისდიქციაში ინკორპორაციისა და რეგისტრაციის პროცედურა უმაღლეს დონემდეა სრულყოფილი. ახალი კომპანიის შესაქმნელად ერ-

თიდან რამდენიმე დღეა საჭირო, მზა ფირმის ყიდვა კი დაუყოვნებლივ შეიძლება. რეგისტრაციასთან დაკავშირებული მომსახურების განვების განცხადებები შეიძლება ბევრ გაზეთსა და ჟურნალში ვიხილოთ, ხოლო ფასები ასეთ მომსახურებაზე მნიშვნელოვნად შემცირდა. ოფშორული ფირმის შექმნა საშუალოდ 500 აშშ დოლარად არის შესაძლებელი.²

ოფშორული კომპანიების რეგისტრაციით ძირითადად დაკავებული არიან სეკრეტარული ფირმები, სარეგისტრაციო აგენტები. მათი შერჩევა შესაძლებელია ინტერნეტის, ჟურნალ-გაზეთების, ან კოლეგების რეკომენდაციით. ოფშორული ფირმის რეგისტრაციისას აუცილებელია მიუთითოთ: **სასურველი იურისდიქცია, სანესდებო კაპიტალის მოცულობა და ფორმირების მეთოდი** (ანუ რისგან იქნება შემდგარი), **საფირმო სახელწოდება, დამფუძნებლის საპასპორტო მონაცემები**. სარეგისტრაციო აგენტი ამოწმებს საფირმო სახელწოდების უნიკალურობას (აუცილებელი პირობაა უცხოური კომპანიებისთვის) და გადასცემს ინფორმაციას თავის წარმომადგენელს რეგისტრაციის ქვეყანაში. იურისტები აფორმებენ ოფშორულ ფირმას ადგილობრივ სარეგისტრაციო პალატაში და სადამფუძნებლო დოკუმენტებს ამოწმებენ ნოტარიულად. დამოწმებული დოკუმენტები ეგზავნება დამფუძნებელს.

ოფშორული კომპანიის რეგისტრაციის (შესყიდვის) ღირებულება განისაზღვრება სანესდებო კაპიტალის მოცულობით და იმ შენატანით, რომელიც რეგისტრაციისას უნდა გადაუხადო ოფშორულ სახელმწიფოს. გარდა ამისა, ოფშორული ტერიტორიების უმრავლესობაში გათვალისწინებულია ყოველწლიური მოსაკრებელი ოფშორული კომპანიის სტატუ-

² **შახმუროვილი შ.**, ოფშორული ბიზნესის მოტივაცია, საერთაშორისო საუნივერსიტეტთაშორისო სამეცნიერო შრომების კრებული „საერთაშორისო ბიზნესი“, თბ. 2005 №4-5, გვ. 34-43.

¹ **ყორდანაშვილი ლ.**, ოფშორული ბიზნესი, თბილისი 2003, გვ.14.

სის შენარჩუნებისთვის. სეკრეტარული კომპანია ასევე ითხოვს თანხის გადახდას ოფშორული ფირმის მომსახურებისთვის (დეკლარაციების წარდგენა, აქციონერთა რეესტრის წარმოება და სხვა). ამ გადასახდელების თანხა დამოკიდებული იქნება სამუშაოს მოცულობაზე.

გავრცელებულია მოსაზრება, რომ ოფშორული კომპანია მხოლოდ ქალაქში არსებული საწარმოა და იგი წარმოადგენს ანგარიშს ბანკში. ამ ანგარიშს ელექტრონული საშუალებებით მართავს ცრუმაგიერი პირი, რომლის სახელზე რეგისტრირებული დოკუმენტები ინახება სეკრეტარულ კომპანიაში. მიუხედავად ამისა, ხშირ შემთხვევაში ოფშორული კომპანიები ჩვეულებრივი წესით მუშაობენ და სხვა ფირმებისგან მხოლოდ დაბეგვრის და კონფიდენციალობის დონით განსხვავდებიან. ამასთან, ოფშორულ კომპანიას შეიძლება ჰქონდეს ფილიალი სხვა ქვეყანაში, რომელშიც იგი განახორციელებს რეალურ საქმიანობას.

იურიდიული თვალსაზრისით, ოფშორული კომპანია სხვა საწარმოებისგან პრინციპულად არაფრით განსხვავდება. იგი სამეწარმეო სამართლებრივი ურთიერთობების სრულყოფილებიანი სუბიექტია და შეუძლია დადოს გარიგებები სხვა იურიდიული პირების თანასწორად. მიუხედავად ამისა, „ოფშორული კომპანია“ არ არის იურიდიული ტერმინი. კანონში, რომლის საფუძველზეც ხდება მოცემული ტიპის ფირმების რეგისტრაცია, ისინი შეიძლება განისაზღვროს, როგორც არარეზიდენტები (Non Resident), გადასახადებისაგან განთავისუფლებული (Exempt) ან საერთაშორისო ბიზნესის კომპანიები (International Business Company).³

შეიძლება გამოვყოთ ოფშორული კომპანიის შემდეგი ძირითადი თავისებურებები:

- ✓ მფლობელები არ შეიძლება იყვნენ მოცემული ოფშორული იურისდიქციის რეზიდენტები;
- ✓ ნებისმიერი კომერციული ოპერაცია უნდა განხორციელდეს რეგისტრაციის იურისდიქციის საზღვრებს გარეთ;
- ✓ კონტროლისა და მართვის ცენტრი განლაგებულია საზღვარგარეთ;
- ✓ საგადასახადო შეღავათები;
- ✓ ყოველწლიური სარეგისტრაციო მოსაკრებლის გადახდის ვალდებულება;

³ მაშელაშვილი ლ., ტულუში გ., თავისუფალი ეკონომიკური ზონები – ოფშორული ცენტრები, თბილისი 2005, გვ. 87.

✓ რეგისტრაციის პროცედურის და საწარმოს მართვის სიმარტივე;

✓ წარდგენითი აქციების, ნომინალური მფლობელებისა და დირექტორების გამოყენების შესაძლებლობა;

✓ საერთო კრებისა და დირექტორთა საბჭოების ჩატარების შესახებ მოთხოვნების ფორმალური ხასიათი;

✓ მინიმალური მოთხოვნები ფინანსურ ანგარიშგებასა და აუდიტორული შემოწმების ჩატარებაზე;

✓ სავალუტო კონტროლის არარსებობა.

ოფშორული კომპანიის მიმართ წაყენებული მოთხოვნები ასევე დამოკიდებულია კონკრეტულ ქვეყანაზე. მაგალითად, აშშ, გერმანია და შვეიცარია მკაცრ მოთხოვნებს არარეზიდენტი კომპანიების მიმართ (დიდი სადამფუძნებლო კაპიტალი, გამკაცრებული ანგარიშგება, ფინანსური ოპერაციების გამჭვირვალობა) აწესებს. ჰიბრალტარში ოფშორული ფირმის გახსნისთვის აუცილებელია წარადგინოთ ბანკში ანგარიშის დამადასტურებელი დოკუმენტები და ბანკის რეკომენდაცია. როგორც წესი, ბევრი კუნძულოვანი ოფშორი, მაქსიმალურად ლიბერალურია. ისინი ძირითადად ორიენტირებულნი არიან კომპანიებიდან ყოველწლიური შენატანების მიღებაზე და ხშირად ბუღალტრული აღრიცხვის წარმოებასაც არ ითხოვენ (ბაჰამის, მარშალის, კაიმანის კუნძულები).⁴ ქვეყნების დიდ ნაწილში არსებობს შეზღუდვები არარეზიდენტი კომპანიების საქმიანობაზე. თუ დაცული არ იქნება განსაზღვრული პირობები, მაშინ ოფშორულ ფირმებსაც რაც რეზიდენტ კომპანიებს იგივე ოდენობის გადასახადების გადახდა მოუწევთ.

ოფშორული კომპანიები სხვადასხვა მიზნით იქმნება, რომელთაგან აღსანიშნავია: დაბეგვრის ოპტიმიზაცია; საერთაშორისო იმიჯის შექმნა; ბიზნესის რეალური მფლობელის შესახებ ინფორმაციის დაფარვა; კაპიტალის საზღვარგარეთ გატანა და მასზე საკუთრების უფლების დაცვა. განვიხილოთ ამ მიზნების მიღწევის მექანიზმები.

1. დაბეგვრის ოპტიმიზაცია. გლობალიზაციის ეპოქაში ფირმები აქტიურად ახორციელებენ საერთაშორისო საგადასახადო სტრატეგიებს, რომელიც პრაქტიკაში შეღავათიანი დაბეგვრის რეჟიმის მქონე

⁴ Налоговый рай без двойной бухгалтерии, журнал "Валютный спекулянт" №4 (18) 2001, с.76-78.

ტერიტორიების ძებნაში გამოიხატება. ყველაზე ხშირად ოფშორული კომპანიები იქმნება რეზიდენტობის პრინციპით გადასახადელი გადასახადების (ძირითადად პირდაპირი გადასახადები) კანონიერი გზით მინიმიზაციისათვის. ამ დროს ბიზნესმენის მოტივები ზედპირზე იმყოფება და შემდეგში მდგომარეობს – „რატომ გადავიხადო ზედმეტი, თუ შესაძლებელია საერთოდ არ გადავიხადო“. თუ გადასახადების მინიმიზაცია, მაგალითად, ერთდღიანი ფირმების გახსნით, კანონდარღვევაა, ოფშორული კომპანიების გამოყენებით ეს ლეგალური გზით მიიღწევა. აშშ-ის უზენაესი სასამართლოს მოსამართლე ლ. ხენდი აღნიშნავს, რომ „ყველას აქვს უფლება ისე მოაწყოს თავისი ფულადი საქმეები, რომ გადასახადელი გადასახადები მინიმუმამდე შეამციროს... არავინაა ვალდებული ისე დაგვემოს შემოსავლები და ხარჯები, რომ ასიამოვნოს ფინანსთა სამინისტროს... მოქალაქისათვის არ არსებობს არანაირი, მათ შორის პატრიოტული ვალდებულება კი, გაზარდოს გადასახადების გადახდა“.⁵

ჯერ კიდევ ძველ საბერძნეთში გადასახადების შემოღების შემდეგ ბერძენმა და ფინიკელმა ვაჭრებმა საქმიანობა მეზობელ კუნძულებზე გადაიტანეს. ანალოგიური მაგალითები არსებობს შუა საუკუნეებშიც. XV საუკუნის ევროპაში ინგლისელი ვაჭრები გაცილებით დაბალი გადასახადების გამო შალის გაყიდვას ფლანდრიაში ამჯობინებდნენ. ოფშორების მეშვეობით გადასახადების ოპტიმიზაციას აქტიურად მიმართავენ ისეთი ცნობილი და მნიშვნელოვანი კომპანიები, როგორცაა: „BMW“ და „General Motors“. კორპორაციები „Stanley Works“ და „Pricewaterhouse Coopers“ და მაღალი გადასახადებისაგან თავის ასარიდებლად ცენტრალური ოფისების გადატანას აშშ-დან ბაჰამის კუნძულებზე აპირებენ.⁶

დაბეგვრის ოპტიმიზაციის მიზნით ფირმები აქტიურად იყენებენ ეგრეთწოდებულ ტრანსფერტულ ფასწარმოქმნას (transfer pricing). ამ დროს ძირითადი

5 Макдауэлл Д., Новис Г., Последствия отмывания денег и других финансовых преступлений, Экономические перспективы, Электронный журнал государственного департамента США, 2001, №2. <http://usinfo.state.gov/journals/journal.htm>.

6 Балан П., Багамские, Бермудские и Каймановы острова, журнал "Валютный спекулянт" №6 (20) 2007, с.76-79.

მწარმოებელი კომპანია ბაზირებული მაღალი გადასახადების მქონე ქვეყანაში თავის პროდუქციას დაბალ ფასებში მიყიდის ოფშორულ ფირმას, რომელიც თავის მხრივ, პროდუქციას უკვე რეალურ ფასად გადაყიდის. ამგვარად, მოგება თავს იყრის ოფშორულ ზონაში, სადაც მინიმალური განაკვეთით იბეგრება. თუ გვსურს ოფშორული ფირმა (მაგალითად, ამერიკული კომპანია დელავერის შტატიდან) გამოვიყენოთ, როგორც გადასახადების ოპტიმიზაციის სქემის რგოლი, აუცილებელია დავარეგისტრიროთ უცხოური შეზღუდული პასუხისმგებლობის საზოგადოება (Foreign Limited Liability Company (FLLC)). ამ შემთხვევაში შემოსავლები არ დაიბეგრება აშშ-ის ტერიტორიაზე იმ პირობით, თუ მისი წყარო იმყოფება ქვეყნის იურისდიქციის გარეთ. მაგალითად, თუ თქვენ ყიდულობთ საქონელს გერმანიაში და ჰყიდით საქართველოში, ამერიკაში რეგისტრირებული FLLC-ის გერმანული ფირმის კონტრაგენტად გამოყენებისა და შემდეგ საქონლის საქართველოში გაყიდვით მთელი შემოსავალი თავს მოიყრის ოფშორში და არ დაიბეგრება.

2. საერთაშორისო იმიჯის შექმნა. ბევრ ქვეყნებში ინვესტიციების მისაზიდად შექმნილია შეღავათიანი პირობები, რომელიც მხოლოდ უცხოურ კომპანიებზე ვრცელდება. მეორეს მხრივ, საგადასახადო სამსახურები ოფშორული ფირმების კონტრაქტებს განსაკუთრებულად ამომწებენ. რიგ ქვეყნებში მოქმედებს ანტი-ოფშორული კანონმდებლობაც. ეკონომიკური თანამშრომლობისა და განვითარების ორგანიზაცია აწარმოებს იმ სახელმწიფოების და ტერიტორიების სიას, რომლებიც არ გასცემენ ინფორმაციას საგადასახადო და ფინანსურ ოპერაციებზე. დღეს ამ სიაში 7 ქვეყანა შედის: ანდორა, ლიბერია, ლიხტენშტეინი, მარშალის კუნძულები, მონაკო, ნაურუ და ვანუატუ. ამ სახელმწიფოების მიმართ ეკონომიკური თანამშრომლობისა და განვითარების ორგანიზაციის წევრი სახელმწიფოები იყენებენ ფინანსურ და ეკონომიკურ სანქციებს. ფულის გათეთრების წინააღმდეგ საერთაშორისო ჯგუფს (Financial Action Task Force) შავ სიაში შეაქვს ყველა ის ქვეყანა, რომელიც არ ახორციელებს აქტიურ ბრძოლას ფულის გათეთრების წინააღმდეგ. დიდი შვიდეულის ქვეყნების მხარდაჭერით შექმნილი ფინანსური სტაბილურობის ფორუმი სისტემატურად აქვეყნებს ოფშორული ზონების საიმედოობის რეიტინგს,

სადაც მთავარი კრიტერიუმი გამჭვირვალეობის დონეა, ანუ საიმედოდ მიიჩნევა ოფშორი, სადაც არ არსებობს საბანკო საიდუმლოება, განვითარებულია მაკონტროლებელი ორგანოები და კანონმდებლობა. ასევე დიდი მნიშვნელობა ენიჭება ოფშორული ზონის პოლიტიკურ და ეკონომიკურ საიმედოობას. შესაბამისად, განსაკუთრებული პოპულარობით გამოირჩევა ტერიტორიები, რომლებიც განვითარებული ქვეყნების გავლენის ზონაში იმყოფებიან.⁷

ასეთ ვითარებაში ფირმის საერთაშორისო იმიჯის ასამაღლებლად შეიძლება მარტივი ხერხის გამოყენება. **კომპანია რეგისტრირდება ოფშორულ იურისდიქციაში (მაგ. ვირჯინიის კუნძულებზე), ოფისი კი (საფოსტო ყუთი) არსდება ლონდონში, აქვე იხსნება საბანკო ანგარიშიც. ამის შემდეგ ფირმა გარეგნულად გამოიყურება როგორც ბრიტანული.**⁸

არსებობს იმიჯის ამაღლების სხვა საშუალებებიც. მაგალითად, თანამედროვე სქემებში ოფშორული კომპანიის განთავსება ხდება არა პირველ (ხილულ) დონეზე, არამედ მეორე (შენიშნულ) დონეზე. პირველ დონეზე უნდა ფიგურირებდეს პრეზენტაბელური, საიმედო ქვეყანაში (დანია, ესპანეთი, ინგლისი, კანადა და ა.შ.) რეგისტრირებული ფირმა. ამ პრეზენტაბელური ფირმის მფლობელად გვევლინება ოფშორული კომპანია, რომელიც შეღავათიანი პირობების მქონე ტერიტორიაზეა რეგისტრირებული. ფინანსური ოპერაციები ასეთი პრეზენტაბელური ფირმების მეშვეობით, როგორც წესი, ხორციელდება ოფშორულ კომპანიასთან სააგენტო შეთანხმების საფუძველზე. მიუხედავად მნიშვნელოვანი თანხისა, რომელიც ამ გზით საიმედო ფირმაზე გაივლის, უკანასკნელი გადასახადს იხდის საკომისიოდან, რაც მთლიანი ბრუნვის მხოლოდ რამდენიმე პროცენტს შეადგენს.

3. ბიზნესის რეალური მფლობელის შესახებ ინფორმაციის დაფარვა. ოფშორული კომპანიების გამოყენება ბიზნესმენს საშუალებას აძლევს დარჩეს ინკოგნიტოდ. ოფშორული ფირმების გახსნა ძირითადად ისეთ ქვეყნებში ხდება, სადაც დიდია კორუფციის დონე, ადამიანის უსაფრთხოება ნაკლებად დაცულია, საჯარო მოხელეები აქტიურად მონაწილეობენ ბიზნესში და სურთ ამის დამალვა. საქართველოში აქტიურად მიმდინარე პრივატიზების პროგრამებში მონაწილე ოფშორული ფირმების სიუხვეც ალბათ ამით აიხსნება. მაგალითად, მესაკუთრე, რომელსაც

არ სურს თავისი თავის აფიშირება, ოფშორულ ფირმას გახსნის კვიპროსში ან ანტალიის კუნძულებზე (ჰოლანდია), სადაც დაცულია ოფშორული კომპანიის მფლობელის ანონიმურობა. შემდეგ ოფშორული კომპანია ყიდულობს ქართული საწარმოს აქციებს. იმის გარკვევა, თუ ვინ ფლობს სინამდვილეში ქართულ ფირმას, პრაქტიკულად შეუძლებელი ხდება, თუ მფლობელი თავად არ ისურვებს ამას.

ოფშორულ კომპანიასთან ეფექტიანი მუშაობისთვის ზუსტად უნდა განისაზღვროს მესაკუთრის შესახებ ინფორმაციის კონფიდენციალობის აუცილებელი დონე. იმისათვის, რომ დაიმალოს ინფორმაცია მფლობელის შესახებ, ოფშორულ ბიზნესში იყენებენ მართვის ისეთ ხერხებს, რომელიც შესაძლებელს გახდის მთლიანად ან თითქმის მთლიანად ამოიძირკვოს მისი სახელი საბუთებიდან (მაგალითად, აქციები წარმდგენზე). ხშირად ამისთვის ნომინალურ აქციონერებს იყენებენ (თუ ამის საშუალებას იძლევა ოფშორული ტერიტორიის კანონმდებლობა) და ნიშნავენ ნომინალურ დირექტორებს (პრეზიდენტებს). ნომინალური აქციონერები საბუთებით გვევლინებიან ოფშორული კომპანიის დამფუძნებლებად, მაგრამ არ გააჩნიათ აქციების განკარგვის უფლება. იმისთვის, რომ თავიდან იქნას აცილებული პრეტენზიები ასეთი აქციონერების მხრიდან, მათ ხელი უნდა მოანერონ დეკლარაციას აქციების განკარგვაზე უარის თქმის შესახებ დამფუძნებლის სასარგებლოდ. ამგვარად, ოფშორული ტერიტორიის კანონმდებლობა დაცული იქნება, ხოლო რეალური მფლობელის სახელი არ შევა რეესტრში.

ნომინალური დირექტორის (პრეზიდენტის) თანამდებობაზე ხშირ შემთხვევაში ინიშნება იმ კომპანიის თანამშრომელი, რომელიც ოფშორულ ტერიტორიაზე ახორციელებს სარეგისტრაციო მომსახურებას. მისივე მონაცემები მიეწოდება სარეგისტრაციო ორგანოს. ნომინალური დირექტორის (პრეზიდენტის) უფლებების შეზღუდვისთვის, როგორც წესი, გამოიყენება „უარის წერილი“ – მის მიერ ხელმოწერილი განცხადება განთავისუფლების შესახებ თარიღის დასმის გარეშე, რომელიც მესაკუთრესთან ინახება. თუ მესაკუთრეს სურს კომპანია მართოს თავისი სახელით, ამ შემთხვევაში მასზე გამონერენ მინდობილობას.

აუცილებლობის შემთხვევაში სეკრეტარულ კომპანიას შეუძლია უზრუნველყოს სრული ნომინალური მომსახურება (**full-time nominal service**). ეს მომსახურება გულისხმობს, რომ მის მიერ დაქირავებული ოფშორული ფირმის თანამშრომლები არა მხოლოდ ნომინალურად ირიცხებიან, არამედ რეალურადაც მუშაობენ

7 Лаханов Ю., Оффшори: надёжность и популярность, журнал "Валютный спекулянт" №6 (8) 2000, с.74-75.

8 Нетёсова А., Как работать с офшорами, Журнал "Финансовый директор", № 2, 2005. www.fd.ru

– ამზადებენ დოკუმენტებს, ხელს აწერენ კონტრაქტებს, ხედებიან კონტრაგენტებს და ა.შ.

4. კაპიტალის საზღვარგარეთ გატანა და მასზე საკუთრების უფლების დაცვა. ოფშორული ფირმების გამოყენება მნიშვნელოვნად ამარტივებს დიდი თანხების საზღვარგარეთ გატანის პროცესს. მაგალითად, ქართულ სანარმოს შეუძლია შექმნას ოფშორული კომპანია, გააფორმოს მასთან მომსახურების განცხადება ან სესხის ხელშეკრულება და რეგულარულად გადაირიცხოს მომსახურების ღირებულება ან სესხის პროცენტები.

გარდა ამისა, აქციების და სხვა აქტივების ოფშორულ კომპანიაზე გაფორმება საკუთრების უფლების დაცვის ინსტრუმენტია. ოფშორული ფირმისათვის აქტივების ჩამორთმევა სასამართლო გადანაცვლებითაც კი რთულია. ამისთვის საჭიროა მისი მესაკუთრის დადგენა (ამის გაკეთება, როგორც უკვე აღვნიშნეთ საკმაოდ რთულია), რის შემდეგაც სასამართლო აღმას-

რულებლებმა უნდა მოძებნონ ის და აიძულონ აქტივები გადასცეს ახალ მფლობელს. ოფშორულ კომპანიებთან სასამართლო დავების წარმოება საზღვარგარეთ არის საჭირო, რაც დამატებით ბარიერს წარმოადგენს. აქტივების დაცვის მიზნით ხშირად იქმნება ოფშორული კომპანიების მთელი ჯაჭვი (ერთი ოფშორული ფირმა ეკუთვნის მეორეს, მეორე – მესამეს და ა.შ.). შედეგად აქტივების რეალური მფლობელის დადგენა და მისთვის პრეტენზიის წარდგენა შეუძლებელი ხდება.

დასკვნის სახით შეიძლება ითქვას, რომ ოფშორული სქემების დაგეგმვის პროცესი მთელ რიგ საფრთხეებთან ერთად დაკავშირებულია ფირმის მომგებიანობის ზრდასთან. ოფშორულ ბიზნესში რეალური მუშაობა უკვე არსებული მექანიზმების მუდმივ აპრობაციასთან ერთად ახალი გადანაცვლებების დაუღალავ ძიებას მოითხოვს. ამიტომ, ეს პროცესი კომპანიის საერთაშორისო საქმიანობის ოპტიმიზაციის ერთ-ერთ რთულ და ეფექტიან საშუალებად უნდა განვიხილოთ.

RESUME

MECHANISM OF OFFSHORE BUSINESS

SHOTA SHABURISHVILI

Academic Doctor of Economy

Assistant Professor at Tbilisi State University

Recently offshore business has widely spread throughout the world. According to some estimation, the capital circulating in that area reaches trillion dollars. Almost two million subjects (legal and natural persons) are involved in this sphere and several thousand companies are registered annually.

In legal sense, an offshore company does not actually differ from any other enterprise. It represents a full subject of entrepreneurial legal relations and is authorized to conclude contracts like other legal entities. However, an **“offshore company”** is not a legal term. In the law based on which such firms are registered, they can be defined as non-residents, exempts from taxes or international business companies.

Offshore companies have the following peculiarities: the owners of such companies cannot be the residents of those offshore jurisdictions; no commercial transaction can be carried out beyond the boundaries of the registration jurisdiction; the center of control and management is situated abroad; tax benefits are enjoyed; annual registration fees are collected; the registration procedure and management of an enterprise

are simple; it is possible to use representative actions, nominal owners and directors; the requests regarding holding of general meetings and meetings of directorial boards are formal; there are minimal requirements regarding financial responsibility and conducting of an audit; currency control does not exist.

Offshore companies are established for different purposes. Such purposes can be the following: optimization of taxation; creation of an international image; concealing the information on the real owner of the business; taking the capital abroad and protection of its ownership right. The present article covers the mechanisms of achieving those goals.

The process of planning offshore schemes is connected with a number of dangers and is at the same time associated with the increase of a firm's profitability. Actual involvement in offshore business requires constant search of new mechanisms together with constant approbation of the already existing ones. Therefore, such process should be regarded as one of the most complicated and effective means of optimization of a company's international activities.